

Jumalateenistus Nõos P, 09.06.24 kell 11.00, 2. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Hb 12:1–6; Lk 9:57–62

Jutlus: Hs 33:30–33

Laulud: 160 (1–3); 229 (1–2, 3); 287 (1–3); 304 (1–3)

Ja sina, inimesepoeg! Su rahva lapsed räägivad sinust seinte ääres ja kodade lävel ning ütlevad isekeskis üksteisele nõnda: „Tulge ometi ja kuulake, milline sõna nüüd tuleb Issandalt!” Nad tulevad su juurde, nagu rahval on viisiks tulla, ja nad istuvad su ees nagu minu rahvas ja kuulevad su sõnu, aga nad ei tee nende järgi; sest neil on meelitused suus, nad teevad nende järgi ja nende süda ajab taga omakasu. Ja vaata, sa oled neile nagu armastuslaul, ilus kõlalt ja kaunisti kanneldatud: nad kuulevad küll su sõnu, aga nad ei tee nende järgi. Aga kui see täide läheb, vaata, see läheb täide, siis saavad nad teada, et nende keskel on olnud prohvet.

Tänane kirjakoht pärineb niisiis prohvet Hesekielilt, kes on Pühakirjas juudi traditsiooni järgi üks kolmest suurest hilisest prohvetist.

Arvatavasti preestrist isa Buusi poeg Hesekiel küüditati babüloonlaste poolt 598 eKr Paabelisse, kus ta elas koos oma naisega Kebari jõe ääres. Ta naine suri tema Paabelis elatud aja jooksul. Hesekiel ise on pärimuse kohaselt maetud ühte tänasesse Iraaki jäävasse linna.

Hesekieli u 20-aastane tegevus prohvetina arvatakse olevat alanud 593 eKr, seega jääb tema tegevusperioodi ka Jeruusalemma langemine 587 eKr ja templi hävitamine järgmisel aastal. Need sündmused mõjutasid oluliselt Hesekieli kuulutuse iseloomu. Kui enne Jeruusalemma ja templi langemist hoiatas ta rahvast, et see juhtub, kui rahvas oma pattudest ei pöördu, siis pärast juhtunut asus ta raske kaotuse üle elanud ja kodumaalt välja saadetud rahvast lohutama.

Tänane kirjakoht asubki Hesekieli raamatu selles osas, kus ta Iisraeli rahvast üldiselt lohutab. Siiski kuuleme meie kirjakohest, kuidas Jumal pole oma rahvaga ikkagi rahul. Asi on selles, et rahvas tunneb küll prohveti kuulutuse vastu huvi – on ju prohvet õigesti ette kuulutanud Jeruusalemma langemist –, arutab seda isekeskis ja kutsub kõiki prohveti kõnet kuulama. Kuid Jumalale ei meeldi, et rahva huvi on pigem põneva meelelahutuse otsimine: keegi ei kavatse prohveti sõnade järgi tegema hakata.

Jumal julgustab prohvet Hesekieli siiski oma kuulutust jätkama, sest kui see sõna kunagi täide läheb, siis mõistab rahvas, et tegu oli tõepoolest kõige kõrgema Issanda prohveti sõnaga, mitte lihtsalt mingi isehakanud kuulutaja omaloominguga.

Mulle tundub, et sarnases olukorras, nagu Jumal kõneleb meie kirjakohas prohvetist, on meie ajal ka Kristuse kirik. Üldiselt kirikut ühiskonnas ju tuntakse ja teatud määral ka tunnustatakse. Põhiliselt küll vist seetõttu, et tegemist on nii vana institutsiooniga.

Kujutan ette meie Maksu- ja Tolliametnike imestust, kui EELK-d hakati registreerima mittetulundusühinguna, nagu see praeguste Eesti Vabariigi seaduste järgi sätestatud on, ja kui kogudused märkisid organisatsiooni asutamisaajaks 16. sajandi, mõni ka 13. sajandi, mil Eesti ala valdavalt ristiusustati. Võib-olla mõeldi nii: institutsioon, mis on nii kaua järjest vastu pidanud, peab siiski mingit n-ö trumpi tagataskus omama.

Reedel toimus üle-euroopaline Kirikute Öö ja avatud olid ka paljud Eesti kirikud, sh meie oma. Rahvast käis kirikust sisse-välja, nagu ikka, kuid pole teada, kas ja mida neist kirikuskäikudest ka õppis.

Vaatasin internetist mõnda kava, mida kogudused Kirikute Ööl pakkusid. Rahvale pakuti parimat, mida kogudustel anda oli: korraldati palvusi, kontserte, teatrietendusi, avatud olid kohvikud, külastada sai kirikutorni ja muid põnevaid kohti kirikus.

Aga kas võib selle kõige kohta öelda teisiti kui kuulsime meie kirjakohas Jumalat ütlevat prohvet Hesekielile „Ja vaata, sa oled neile nagu armastuslaul, ilus kõlalt ja kaunisti kanneldatud: nad kuulevad küll su sõnu, aga nad ei tee nende järgi“? Näib, et tegemist on lausa võimatusena tunduva missiooniga: kirik poeb kasvõi nahast välja, et inimesi enda juurde kutsuda, kuid enamik neist ei jää sinna pidama.

Võib-olla peaks kirik midagi teisiti tegema? Mäletan, et mõned aastad tagasi kõneldi kirikus sellest kuidas meie parandada jumalateenistuste kvaliteeti. Ühele mu ametikaaslasele see väljend „jumalateenistuse kvaliteedi parandamine“ ei meeldinud, sest ta ei saanud aga aru, kuidas saaks jumalateenistuse kvaliteeti parandada, kui Jumala sõna ise on võimalikest asjadest kõige kvaliteetsem.

Jah, inimene võib öelda, et jutlus peab olema hea, kirikumuusika ilus, kirik seest ja väljast korras ning kirikuruumid talvel soojad, vaimulikud ilusti riides – siis ma võib-olla ka tulen kirikusse. Kirik võib öelda, et kirikus kogetava vorm ja sisu peavad olema kõrgel tasemel, sest siis hakkab järjest rohkem inimesi Jumalasse uskuma.

Aga kas polegi kirikus pakutav sel juhul siiski vaid nagu kõlalt ilus ja kaunisti kanneldatud armastuslaul, mida inimesed kuulevad, kuid selle järgi ei tee?

Mida peaks siis kirik selles olukorras veel tegema?

Esiteks ei saa kirik lakata oma kuulutust edastamast. Nii nagu prohvet Hesekiel ei saanud kuulutamata jätta seda, mida Jumal käskis tal inimestele öelda. Ühiskond võib ju küll mõelda, et kirikute tegevus on ajast ja arust, see on mingi jäänuk kaugetest aegadest, mil inimesed ei mõistnud maailma veel nii hästi kui praegu. Kuid Jumal teab, et inimese inimese südame mõtlemised on kurjad ta lapsepõlvest peale (1Ms 8:21) ja inimesed pole kunagi tahtnud Jumalat oma ellu vastu võtta.

Siiski ütleb Jeesus Mt 9:37 oma jüngerile: „Lõikust on palju, töötegijaid aga vähe.“ Jumala arvates on kirikut tarvis ka praegu, muidu oleks ta selle tegevuse juba ammu lõpetanud. Kirik peab igas olukorras oma tööd jätkama. Küsimus on ainult selles, millises vormis seda kuulutust inimestele edastada. Kirikus vaieldakse selle üle ja tulebki vaielda, kuid viimselt ei määra kiriku kuulutuse mõju inimestele siiski mitte vorm, vaid sisu, mida selles vormis esitatakse – Jumala sõna.

Heebrea kirja autor kirjutab Hb 4:12: „Sest Jumala sõna on elav ja tõhus ja vahedam kui ükski kaheterane mõök ning tungib läbi, kuni ta eraldab hinge ja vaimu, liigesed ja üdi, ning on südame meelsuse ja kaalutluste hindaja.“ Siit tulebki kiriku teine ülesanne oma katkematus kuulutustöös: tuleb alati edastada Jumala sõna.

Mis see Jumala sõna on? Vastus on lihtne: Piibel ja selle tõlgendamine inimestele arusaadaval kujul! Pärast Paabeli vangipõlve 6. eelkristliku sajandi lõpupoole sai Iisraeli rahvas tagasi pöörduda Jeruusalemma ning hakata taastama templit ja linnamüüri. Preester Esra, kes templi taastamist juhtis, korraldas rahvale Jumala sõna kuulutamist. Ne 8:2–3 on kirjutatud: „Ja preester Esra tõi Seaduse koguduse ette, niihästi meeste kui naiste ette, ja kõigi ette, kes mõistsid kuulata, seitsmenda kuu esimesel päeval. Ja ta luges seda Veevärava esisel väljakul koidust keskpäevani meeste ja naiste ning arusaajate ees; ja kogu rahva tähelepanu oli suunatud Seaduse raamatule.“ Ja Ne 8:7–8 on lisatud: „Ja ... leviidid õpetasid rahvale Seadust ja rahvas seisis püsti. Ja nad lugesid raamatut, Jumala Seadust, peatükkide kaupa ja andsid seletust, nõnda et loetust aru saadi.“

Seega tegi Iisraeli rahvas just seda, mida Jumala sõna kuulutajad peaksid alati tegema: a) jätkama eelkäijate tööd, et Jumala sõna kuulutamine ei katkeks, b) lugema seda nii, et rahvas seda tähele paneb ning c) tõlgendama seda nii, et rahvas sellest aru saab.

Neist põhimõtetest sai hästi aru ka meie usuisa Martin Luther, kelle algatatud ususpuhastuse üks põhimõtteid ongi ju *sola Scriptura*, 'üksnes Pühakiri'. Lutheri arvates pidi rahvas Jumala sõna kuulma oma emakeeles ja seetõttu ongi meil, eestlastel juba alates 1739. aastast võimalik eesti keeles lugeda Piiblit. Samuti on meie maal alates 1632. aastast, Tartu ülikooli asutamisaastast võimalik õppida kõige kõrgemal tasemel usuteadust, mille abil Jumala sõna tõlgendada.

Meie kirjakohas ütleb Jumal prohvet Hesekielile teda kuulava rahva kohta: „Nad tulevad su juurde, nagu rahval on viisiks tulla, ja nad istuvad su ees nagu minu rahvas ja kuulevad su sõnu, aga nad ei tee nende järgi; sest neil on meelitused suus, nad teevad nende järgi ja nende süda ajab taga omakasu.“ Seega ei pruukinud inimesed Hesekieli juttu korralikult kuulata ega isegi uskuda, sest nende mõtted olid mujal – oma igapäevaste püüduste ja elumurede juures.

Kuid prohvet kasutas siiski ära oma tuntust: ta oli Jeruusalemma langemise kohta tõtt kuulutanud ja inimesed teadsid seda. Hesekiel ei pahandanud ega solvunud, sest Jumal kinnitas teda tema kuulutustööd jätkama. Ja tõepoolest, u 50 aastat hiljem juhtusid sündmused, mida kirjeldasin Esra

ajast: rahvas kuulas Jumala sõna ja mõistis seda. Jumal andis rahva õpetajaile tarkuse ja rahvale avatud meele.

Seepärast ei tohi Jumala sõna kuulutamine lõppeda enne kui meie Issand Jeesus Kristus tuleb, nagu Ta on töötanud. Sest siis pole Jumala sõna enam tarvis kuulutada, kuna Jumala Sõna ise on tulnud inimeste juurde. Püüdkem oma maine elu elada Jumala sõna toel ja me elame igavesti!

Aamen.